

Verksamhetsberättelse 2012

2013-02-13

Förord

Nätverket Olja & Gas har sedan starten 2001 arrangerat ett antal seminarium per år i syfte att skapa en plattform för utbyte och diskussioner kring frågor relaterade till de fossila bränslena. Seminarierna har varit uppskattade med många intressanta talare och givande diskussioner. Nätverket har under året fått ett sextiototal nya medlemmar. Det är glädjande att se att nya medlemmar kontinuerligt ansluter sig till nätverket.

NOG har under 2012 arrangerat fem stycken seminarier.

På NOG:s hemsida finns referat och presentationer från de seminarier och studieresor som nätverket anordnat. Kalendariet uppdateras kontinuerligt med datum för och information om kommande seminarier och det finns dessutom information och nyheter realiterade till olja, gas, kol och andra energirelaterade ämnen.

NOG fortsätter sitt arbete med kunskapsspridning om försörjningstrygghet, olja och gas under 2013.

Nätverkets huvudfinansiär är:

Energimyndigheten

Partners under 2012 var:

Preem Petroleum

Nynas

Statoil Sverige

Göteborg Energi

Vattenfall

Swedegas

ÅFORSK

Innehållsförteckning

Nätverkets inriktning och syfte	4
Bakgrund	4
Nätverkets övergripande syften	4
Seminarier under 2012.....	5
Globala energifrågor och säkerhetspolitik	6
The Great Gas Game – Supply of Natural Gas to Europe and Asia	7
Major Gas Finds in Eastern Mediterranean – a Source of New Supply and Conflicts in South East Europe	7
Power to Gas – från vindkraft till grön gas	8
Medlemsantal.....	9
Hemsidan www.nog.se	9
Industriella Partners	9

Nätverkets inriktning och syfte

Bakgrund

De fossila bränslena, särskilt oljan, har en avgörande betydelse för landets energiförsörjning trots de satsningar på alternativ för att minska importberoende och värna miljön som skett under de senaste decennierna. Oljans funktion i samhället är flerfaldig; dels som råmaterial till petroleum- och plastindustrierna, och dels till drivmedel. Alternativ i form av t.ex. förnybar el i plug-in-hybrider eller biodrivmedel finns, men ännu inte i någon större utsträckning i volym och utbyggd infrastruktur. Inom överskådlig tid kommer de fossila bränslena fortsätta att vara nödvändiga för Sveriges energiförsörjning.

Nätverkets övergripande syften

Vårt samhälle och välfärd är starkt beroende av tillgång på energi i olika former. Kunskap om alla tillgängliga energiförsörjningsalternativ är således i högsta grad en riksangelägenhet. Nätverket Olja & Gas har två övergripande syften.

Syfte 1: Underlag för en bred energipolitisk debatt

Nätverket skall bidra till att ta fram objektivt underlag för en bred energipolitisk debatt. Det är nödvändigt att oljans och gasens betydelse för viktiga samhällsfunktioner är känd och att värdefull kunskap om olja, gas och kol bevaras och utvecklas. Det gäller även i rådande situation då samhällets fokus sedan många år varit helt inriktad på förnyelsebara energikällor. Energislagen låter sig olika lätt substitueras. Det handlar om såväl betydande kostnader som det faktum att vissa förändringar tar betydligt längre tid att genomföra än andra. De tillgängliga alternativens tekniska möjligheter och de kostnader som förknippas med dem måste bli kända. Detta gäller även hushållnings- och besparingsalternativens praktiska och ekonomiska konsekvenser. Förändringarna i teknik och infrastruktur måste bevakas.

Syfte 2: Försörjningstrygghet och beredskap

Sårbarheten hos det moderna samhället diskuteras normalt endast sporadiskt. Störningar i elförsörjning och telekommunikationer blir varje vinter ett flitigt diskuterat ämne i samband med snöfall främst i landets sydligare delar. Däremot tas den underliggande tillgången på energi för given. Internationella kriser kan dock rubba energisystemet i grunden. Trender i energiefterfrågan liksom såväl förutsebara och oförutsebara förändringar i utbudet kan påverka oss på ett avgörande sätt. Riskerna att vi skall få uppleva allvarliga störningar i energisystemet kan inte uteslutas. Nätverket skall således verka för att beredskapsfrågorna inom energiområdet lyfts fram och diskuteras. Framsynthet är viktigt och kräver att en aktiv omvärldsbevakning och analys bedrivs och kommuniceras. Riskerna för energikriser bör belysas på ett ickealarmistiskt sätt så att det skapas en förståelse för behovet av beredskapsåtgärder. Energiberoendet och sårbarheten liksom även lösningarna på problemen delar vi med övriga EU-länder varför det är nödvändigt att diskutera beredskapsfrågorna ur ett EU-perspektiv.

Stockholm, februari 2013

Seminarier under 2012

Under 2012 har sammanlagt fem stycken seminarier anordnats.

Teman har valts efter de frågor som har varit aktuella under året. Frågor som präglade 2012 i medier och debatter var bland annat de globala klimat- och miljöfrågornas utveckling på de olika energislagen, en början till smarta energisystem med att utnyttja överskottsenergi från vindkraften till att producera grön gas. Det diskuterades även kring nya fyndigheter av gas i Mellanöstern och vilka möjligheter och konsekvenser det ger.

Titlarna för årets seminarier har varit:

- Globala energifrågor och säkerhetspolitik
- The Great Gas Game – Supply of Natural Gas to Europe and Asia
- Major Gas Finds in Eastern Mediterranean – a Source of New Supply and Conflicts in South East Europe
- Europe's Refining Industry under Pressure – the Consequences for Industry and for Supply Security
- Power to Gas – från vindkraft till grön gas

Nedan följer korta sammanfattningar av seminarierna. För att ta del av seminariernas presentationer, se NOGs hemsida: www.nog.se

Globala energifrågor och säkerhetspolitik

2012-02-23

Talare: Ingolf Kiesow, KKRVA, Mikael Eriksson, KKRVA, Jan Leijonhielm, KKRVA.

Kommentatorer: Karlis Neretnieks, KKRVA, Kristina Haraldsson, NOG.

Inledningstalare: Staffan Riben, NOG, Frank Rosenius, KKRVA.

Moderator: Lars Ekeman, Folk och Försvar.

Den 23 februari hölls ett seminarium samarrangerat av Folk och Försvar, Kungliga Krigsvetenskapsakademien och Nätverket Olja och Gas (NOG) på ÅF's huvudkontor i Solna.

Modern säkerhetspolitik handlar inte bara om frågor om krig och fred, väpnade konflikter eller existentiella frågor. Även frågor som påverkar ett samhälles säkerhet på andra och lindrigare sätt behandlas ofta som "säkerhetspolitik", ibland på ett oklart sätt, som lätt leder till konflikter. Kan risker undvikas genom att ge problemen en annorlunda form av uppmärksamhet? En arbetsgrupp inom Krigsvetenskapsakademien har på uppdrag av Energimyndigheten utarbetat ett utkast till rapport i ämnet, se nedan beskrivning av rapportens kapitel som även utgör bas för detta samarrangerade seminarium.

Rapporten behandlar, i ett säkerhetspolitiskt perspektiv, de globala klimat- och miljöfrågornas utveckling på de olika energislagen. Resursaspekten granskas också, dvs. "Peak production" – teorierna och knapphet på vissa råvaror, liksom kontroll över strategiska tillgångar, både som hot och som tillgång. I ett kapitel behandlas den politiska oron i Nordafrika och Mellanöstern och följderna för olje- och gasmarknaden tillika de säkerhetspolitiska följderna för EU. Utvecklingen av relationerna EU - Ryssland i energifrågor samt utvecklingen av EU:s energipolitik sedda ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv, inkluderande Centralasiens tillgångar har ett särskilt kapitel. Rysslands egen syn på utvecklingen och hur Europas och Asiens intressen som köpare bör vägas mot varandra ägnas en särskild granskning, liksom hur reserverna bedöms räcka till och hur Rysslands tillgångar förmodas utnyttjas i landets säkerhets- och utrikespolitik.

I ett slutkapitel granskas möjligheterna att dra slutsatser för svensk säkerhetspolitik. Hur skall man undvika att bidra till att dramatisera frågor på ett sätt som kan få oavsedda följder, samtidigt som man tillvaratar tidiga signaler om frågor som lyfts upp i vår omvärld och kan få negativa återverkningar för Sverige?

The Great Gas Game – Supply of Natural Gas to Europe and Asia

2012-05-10

Speakers: Jonathan Stern - Oxford Institute for Energy Studies, Katarina Jonsson – SEB, Hakim Darbouche - Oxford Institute for Energy Studies, Svante Cornell – Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program

The Swedish Institute of International Affairs (UI) and the Network Oil and Gas (NOG) held a seminar on the politics and the commercial considerations that shape the natural gas markets.

Europe is the region that imports most natural gas in the world – of EU's gas consumption nearly two thirds have to be imported – followed by Asia Pacific, including China, Japan and India. Between these two great markets lie the world's major gas exporting regions; Russia, the Caspian Sea region, the Middle East and North Africa. In this enormous energy arena, stretching over three continents, governments of importing countries are striving to attain energy security while the exporters are looking to maximize the long term value of their natural resources. It is also a giant marketplace, where energy companies are seeking economic supply and profitable markets. Politics and commerce are intertwined in bringing about the long term agreements and large investments in field development, processing and transportation that are needed to bring natural gas to the markets.

The seminar examined how the main markets are likely to develop, where the resources are found, and the major factors that will influence governments and companies in their political and strategic decisions on supply and investments.

Major Gas Finds in Eastern Mediterranean – a Source of New Supply and Conflicts in South East Europe

2012-09-26

Speakers: Marie Jacobsson, Chief Adviser on International Law. Director George Christian Pelagias, Executive Director and Program Coordinator at the European Rim Policy and Investment Council (ERPIC). Professor Bassam Fattouh, Director of the Oil and the Middle East Institute for Energy Studies.

Moderator: Ambassador Mikael Eriksson, Ambassador for International Energy Affairs.

A new, world class, gas “province” has been discovered over the past years in the Eastern Mediterranean. There could also be significant resources of oil in the area. The countries involved are primarily Israel, Cyprus and Turkey, but Lebanon, Syria and Greece are also affected. The new discoveries may turn the region into an important energy supplier with far reaching economic and political consequences.

These energy resources add important economic development prospects, particularly for Israel and Cyprus, and also offer Europe a potential new source of gas supply. At the same time, they increase the political tension over territorial rights to the resources in the Eastern Mediterranean between these states and Turkey, and also in relation to Lebanon and Syria. And, this occurs in a region already beset by several complicated political conflicts.

Europe's Refining Industry under Pressure – the Consequences for Industry and for Supply Security

2012-10-31

Speakers: Ms Toril Bosoni, Senior Oil Market Analyst, IEA. Dr Lars Peter Lindfors, Senior Vice President for Technology & Strategy, Neste Oil. Mr. Petter Holland, CEO, Preem.

The outlook for the European refining industry is challenging. Weaker domestic demand, EU regulations and shrinking local crude supply in Northwest Europe will continue to put pressure on capacity utilization and refining margins. The shift in transportation fuel consumption towards diesel creates an increased surplus of gasoline for export as well as growing import needs of diesel and other middle distillates. At the same time, global market forces make the competitive climate harder.

Investments in new refining capacity, particularly in the Middle East and Asia, outpace the expected increase in global demand. The trade in the Atlantic basin will be affected by growing self-sufficiency of crude oil and gas in North America and thereby a reduced need for gasoline import, although closure of US East coast refineries could open some new business opportunities. A number of European refineries have been shut down or mothballed and still more are “under review” by their owners. Several international oil companies focus on their upstream business, concentrating their refining business to a few core plants. International organizations, e.g. the IEA and OPEC, foresee a further need for rationalization of Europe's refining industry.

Power to Gas – från vindkraft till grön gas

2012-11-27

Talare: Staffan Riben, NOG, Jan Nordling, IVA, Lars Gustafsson, Swedegas, Karin Byman, ÅF, Tina Helin, E.ON Gas Sverige, Anders Mathiasson, Energigas Sverige och Oskar Sämfors, Svenska Kraftnät.

Vindkraft och biogas ses båda som viktiga källor till förnybar energi och sätt att nå våra energi- och klimatmål. De bidrar också till samhällets utveckling, levande landsbygd, kretsloppstänkande, och, inte minst, egen försörjning av kraft, värme och biogas för transporter. Hur ska utbyggnaden av dessa förnybara källor i Sverige gå till?

Vid en storskalig utbyggnad av vindkraft begränsas möjligheterna att ta tillvara dess fulla potential genom begränsningar av reglerkapacitet (vattenkraft) och “flaskhalsar” i överföringssystemet. Lokalt kan det innebära att överskottsel måste “spillas” bort. Så sker stundtals redan idag i Danmark och Tyskland. Biogas är ofta en lokal fråga där Skåne, Stockholm och Göteborg leder utvecklingen med värme och fordonsgas. Men det förekommer också att biogas, även uppgraderad, facklas bort. Vidare sker uppbyggnaden av vindkraft och biogas i Sverige idag parallellt och utan att möjliga synergieffekter tas tillvara.

I en nyligen producerad rapport, “Roadmap 2050: Power to gas – lagra vindkraft i naturgasnätet”, presenteras ett nytt koncept som går ut på att lagra vindkraftsel i form av biometan i naturgasledningar och gaslager. Det innebär i korthet att överskottsel används till att producera vätgas genom elektrolys ur vatten. Vätgasen används för att få ut mer biogas ur en given volym råvara genom att koldioxid, som normalt ventileras bort, reagerar med vätgas och bildar metan.

Vad möjliggör konceptet för svensk del? Kan en genomtänkt biogasstrategi förenkla en storskalig utbyggnad av vindkraft i exempelvis södra Sverige? Eller kan en storskalig vindkraftsutbyggnad kraftigt öka biogaspotentialen? Vilka begränsningar finns för den vidare utvecklingen av förnybar kraft? Vad krävs för att på ett hållbart sätt distribuera, och lagra, förnybar energi?

Medlemsantal

Medlemmar i slutet av 2012 var ca 800 st.

Hemsidan www.nog.se

Nätverket Olja & Gas hemsida under adressen www.nog.se innehåller information om:

- NOG – hur NOG kom till
- Seminarier – inbjudan till seminarier och referat från alla seminarier
- Svensk beredskap – hur gör Sverige?
- Bli medlem i NOG – direktanmälan via Internet
- Medlemmar – organisationer som är representerade i NOG
- Studieresor – information om NOG:s studieresor
- Kalendarium för NOG:s aktiviteter under året
- Fakta om olja, gas och kol – fakta, analyser, rapporter med mera
- Nyhetsarkiv – dagsfärska nyheter från världens alla hörn
- Länkar – länkar till myndigheter, företag, organisationer, nyhetsservice och övrigt

Hemsidan fungerar som en informationspunkt för nätverkets medlemmar främst för kommande seminarium.

Industriella Partners

Nätverket Olja & Gas har ett par industriella partners som anser det viktigt att nätverket lever kvar och vidareutvecklas. Dessa partners har under 2012 varit Göteborg Energi, Nynas, Swedegas, Preem, Statoil och Vattenfall. Under 2012 anordnades ett antal partnerträffar i samband med seminarierna.